

Linh mục Giuse Nguyễn Hữu Trí

Niềm Vui & Nỗi Đau của Mẹ Hội Thánh

Qua Thánh Nhạc Việt Nam

LƯU HÀNH NỘI BỘ

NỖI ĐAU CỦA MẸ

Trong kho tàng tích truyện dân gian của miền Nam Việt Nam, có câu chuyện sự tích cây vú sữa (*một loại cây ăn trái trồng nhiều ở vùng Lái Thiêu, Thủ Dầu Một và vùng Cái Mon, Mặc Bắc Vĩnh Long, có hai loại: trái da xanh và trái da tím*).

Câu chuyện như sau: Có một gia đình kia ở miền quê, nhà nghèo lắm, phải đi làm mướn kiếm ăn, vợ chồng hiền hòa, hạnh phúc, có một đứa con trai kháu khỉnh. Vợ chồng hết sức lo cho con, yêu thương dạy dỗ. Khi con được năm tuổi, thì người chồng bệnh nặng và qua đời, để lại gia tài một túp lều tranh và một mảnh vườn nhỏ. Người mẹ góa làm mướn nuôi con, trồng thêm vài luống rau để cải thiện bữa cơm hằng ngày.

Đứa con càng lớn, càng tỏ ra cứng đầu khó dạy, không biết vâng lời, thảo hiếu với mẹ dù mẹ đã hết sức dạy bảo, khuyên răn. Đứa con ít chăm chỉ học hành, tối ngày lêu lổng với chúng bạn, ưa ăn ngon, mặc đẹp theo chúng bạn, buồn nhất là tính cứng đầu, không theo ý mẹ, chê áo mẹ may, chê cơm mẹ nấu, chỉ thích ăn uống, may mặc lố lăng theo bạn bè.

Một ngày kia khi nó đã lớn một chút, mẹ dạy bảo, nó không nghe còn thấy chán ở nhà với mẹ nên đã trốn đi bụi đời. Mẹ tìm hết hơi mà không thấy, đợi chờ, khóc hết nước mắt cũng chẳng thấy tăm hơi.

Quá đau khổ vì chồng chết sớm, con bỏ đi, người mẹ héo hắt, mất sức và ngã bệnh qua đời. Hàng xóm láng

giềng tới an táng người mẹ khổ đau
ngay trên mảnh vườn nhỏ bé nhà chị.

Mười mấy năm sau, đứa con lưu
lạc tứ phương nhớ lại mình còn một
ngôi nhà nhỏ, một mảnh vườn và một
bà mẹ già. Anh trở về thấy nhà hoang
dột nát. Bà con hàng xóm cho anh biết
mẹ anh đã khổ sở thế nào vì anh, đã
lâm bệnh mà chết, nằm mồ ngay trên
vườn nhà.

Anh hồi hận, nhớ lại hình dáng
mẹ, những bữa cơm đơn giản, quê
mùa nhưng vô cùng sạch sẽ và bổ
dưỡng mà anh chê không ăn, những
tấm áo mẹ may chắc bền anh không
mặc, chỉ đua đòi bạn bè ăn nhậu
những món lạ miệng nhưng tấm đầy
hóa chất khiến anh chẳng mập khỏe
được. Anh nhớ lại hình ảnh mẹ khô
héo chờ anh về. Anh ôm mồ mẹ mà

khóc lóc thảm thiết, hồi hận vô cùng. Anh nằm bên nắm mồ khóc đến kiệt sức và anh đã tắt thở ngay trên mộ mẹ anh. Bà con chôn cất anh bên mồ mẹ.

Một năm sau, bà con láng giềng phát hiện một cây xanh mọc từ mộ của mẹ anh. Cây đẹp lạ thường và lớn mau rồi sinh hoa kết trái. Trái chín thơm, hái xuống thì từ đầu nùm một dòng nước trắng như sữa chảy ra, càng vò càng nặn thì sữa càng chảy, bỏ ra ăn thì ngọt lịm. Người ta bảo nhau rằng chính nhờ nước mắt của người con hồi hận trên mồ mẹ, trời đã cho cây mọc lên, có trái đầy sữa trắng ngọt và người ta đặt tên cho cây là cây vú sữa. Cái tên nói lên *“lòng mẹ bao la như biển Thái Bình dạt dào, tình mẹ tha thiết như đồng lúa chiều rì rào”* (Y Vân). Từ đó, đã có bao nhiêu cây vú

sữa được trồng và bao nhiêu trái vú
sữa ngọt lịm giúp nuôi sống loài
người.

Sự tích cây vú sữa hay chuyện
Nỗi đau của mẹ gợi ý cho những ai
tha thiết với thánh nhạc và có nghĩa vụ
với thánh nhạc trong phụng vụ của Hội
Thánh tại Việt Nam và những cộng
đồng tín hữu Việt Nam ở hải ngoại
(không nói tới các cộng đoàn Công
giáo trên thế giới có ngôn ngữ khác
tiếng Việt) nhìn lại đường hướng và sự
quan tâm về thánh nhạc với bao công
sức của Hội Thánh, Mẹ và Thầy của
chúng ta, đồng thời nhìn lại việc chúng
ta là con cái, đã đáp ứng yêu cầu của
Mẹ Hội Thánh như thế nào, có cần
điều chỉnh bổ sung để Mẹ Hội Thánh
vui lòng không? Người viết có cảm
giác chúng ta chưa làm Mẹ hài lòng.

I. NHỮNG AI CÓ NGHĨA VỤ VỚI THÁNH NHẠC TRONG PHỤNG VỤ?

Trước hết là những vị cử hành phụng vụ, đó là các giám mục, các linh mục và các phó tế. Nói chung là hàng giáo sĩ Việt Nam ở khắp nơi, cử hành phụng vụ bằng ngôn ngữ Việt Nam. Các ngài phải chăm lo cử hành phụng vụ nên việc hướng dẫn thực hành Thánh nhạc theo đường hướng của Giáo Hội được trao cho Ủy Ban Thánh Nhạc toàn quốc của Hội Đồng Giám Mục Việt Nam, đứng đầu là một vị giám mục am tường âm nhạc nói chung và thánh nhạc nói riêng.

Ủy Ban Thánh Nhạc có những vị phụ tá làm việc đồng thời triển khai tới các giáo phận với linh mục trưởng ban mục vụ Thánh nhạc giáo phận và

những vị phụ tá trong ban. Mọi chỉ thị, hướng dẫn đều được triển khai tới các giáo hạt và giáo xứ. Các cha xứ có nhiệm vụ hướng dẫn, chỉ đạo cho các ca trưởng mà các ngài tuyển chọn. Về mặt tổ chức, hệ thống hàng học như thế theo lý thuyết là hoàn hảo.

Theo nguyên tắc, các ca trưởng có thể chọn lựa các bài hát thích hợp, trình cho cha xứ hoặc cha hay thầy phụ trách duyệt rồi ôn tập và hát lễ.

Cũng phải nói tới nhiệm vụ tự nguyện của các đội ngũ các nhạc sỹ sáng tác. Với năng khiếu Chúa ban như những nén vàng Chúa gửi, cần phải đầu tư sinh lãi cho Chúa, lẽ ra họ phải trau dồi, học hỏi các thông điệp, huấn thị, của Giáo Hội để từ đó có những tác phẩm đáp ứng nhu cầu phụng vụ để các ca trưởng chọn lựa và áp dụng vào

lễ nghi phụng vụ cụ thể. Không có thánh ca thì ca trưởng cũng bó tay.

II. NHỮNG CHỈ DẪN NÓI LÊN SỰ QUAN TÂM CỦA MỆ HỘI THÁNH

Có lẽ Hội Thánh đã quá nhận mạnh tầm quan trọng của phụng vụ và thánh nhạc, đồng thời cũng tiên liệu những sai lệch dễ dàng xảy ra trong thực hành nên đã ban hành rất nhiều chỉ thị gồm 3 thông điệp, 6 huấn thị và một phần của Bộ Giáo Luật:

- Sắc lệnh *Tra le sollecitudini* của Đức Thánh Cha Piô X ban hành ngày 22/11/2003.

- TỰ SẮC *Motu proprio* của Đức Thánh Cha Pio X.

- Hiến Chế *Divini Cultus* của Đức Thánh Cha Piô XI ban hành ngày 20/12/1928.

- Thông điệp *Mediator Dei* của Đức Thánh Cha Piô XII ban hành ngày 20/11/1947.

- Thông điệp *Musicae Sacrae Disciplina* của Đức Thánh Cha Piô XII ban hành ngày 25/12/1955.

- Huấn thị *Instructio de musica sacra* của Thánh Bộ Phụng Tự ngày 30/9/1958.

- Hiến Chế về Phụng vụ chương VI của Công Đồng Vaticano II ngày 4/12/1963.

- Huấn thị *De musica in sacra liturgia* của Thánh Bộ Phụng Tự ngày 5/3/1967.

- Quy chế tổng quát của sách lễ Roma do Thánh Bộ Phụng Tự công bố ngày 6/4/1969.

- Tân Giáo Luật do Đức Thánh Cha Gioan Phaolô II ban hành ngày 25/1/1983.

Chắc không có vấn đề nào trong Hội Thánh có nhiều văn bản hướng dẫn như vấn đề thánh nhạc. Tại Việt Nam, Ủy Ban Thánh Nhạc đã lắng nghe và ghi nhận hầu hết những thao thức, thắc mắc (từ các giám mục, linh mục, tu sỹ, các nhạc sỹ sáng tác, các ca trưởng và các ca đoàn) liên quan đến lãnh vực thánh nhạc trong phụng vụ và điều ước mong Ủy Ban Thánh Nhạc sớm soạn thảo một tập hướng dẫn cụ thể như bản Chỉ nam mục vụ thánh nhạc để giúp những ai có trách nhiệm trong lãnh vực này **“luôn hát**

đúng phụng vụ theo hướng dẫn của Hội Thánh, ngõ hầu tôn vinh Thiên Chúa và thánh hóa các tín hữu”.

Ủy Ban Thánh Nhạc trực thuộc Hội Đồng Giám Mục Việt Nam đã đáp ứng và tập Hướng dẫn mục vụ thánh nhạc đã phát hành tháng 4/2017.

Kèm theo tập hướng dẫn, hằng năm Ủy Ban Thánh Nhạc vẫn tổ chức Đại hội Thánh nhạc, có tạp chí định kỳ *Hương trầm* thông tin về thánh nhạc. Đồng thời, các lớp huấn luyện thánh nhạc vẫn thường xuyên được mở tại Trung tâm mục vụ Tổng giáo phận Tp.HCM và một số nơi khác.

Đây là những cố gắng đáng ghi nhận của Ủy Ban Thánh Nhạc Việt Nam. Tuy nhiên, vấn đề lãnh hội được tới đâu và thực hành như thế nào tại các cộng đoàn phụng vụ lại là vấn đề

cần ghi nhận và suy gẫm. Có thể nói: những “*hạt sạn*” trong thánh nhạc Việt Nam là do đội ngũ những nhạc sỹ sáng tác “*búa xua*” và đội ngũ ca trưởng “*toàn quyền*” thích hát bài nào thì tập cho ca đoàn hát, cấp trên nói động tới thì giận dỗi bỏ đi phục vụ xứ khác (một số thôi nhưng “*con sâu làm rầu nồi canh*”). Cũng phải nói tới những vị hữu trách nơi các cộng đoàn quá ư “*dễ dãi*”, cứ có hát là được, còn hát đúng sai thế nào thì không mấy quan tâm.

III. PHẦN GHI NHẬN

1. Công ơn của Giáo Hội Mẹ và Thầy là rất lớn

- Soạn nhiều chỉ thị hướng dẫn.
- Công phu chọn lựa những câu Thánh Kinh, thánh vịnh phù hợp để

làm ca nhập lễ, đáp ca, tung hô Tin Mừng và hiệp lễ cho các thánh lễ mỗi ngày trong năm phụng vụ.

- In nhiều sách hát mẫu, chính thức của Hội Thánh:

- Antiphonale Romanum (1983)

- Kyriale Simplex

- Graduale Romanum

- Graduale Sinplex

- Ordo Cantus Misae (1988)

- Paroissien Romain (Usualis)

- Cantus Misae In Festis Solemnioribus

Để thực hiện lời thánh Phaolô căn dặn: *“Hãy đem cả tâm hồn mà hát dâng Thiên Chúa những bài thánh vịnh, thánh thi và thánh ca do Thần Khí linh hứng”* (Cl 3,16; QCTQ số 39)

hoặc lời khác của thánh Phaolô: *“Hãy cùng nhau đối đáp những bài thánh vịnh, thánh thi và thánh ca do Thần Khí linh hứng; hãy đem cả tâm hồn mà ca hát chúc tụng Chúa”* (Ep 5,19).

2. Ước mong của Giáo Hội là toàn thể cộng đoàn tham gia ca hát trong phụng vụ

Huấn thị *De musica in sacra liturgia* của Thánh Bộ có đoạn viết: *“Trong việc cử hành phụng vụ, người ta không thể thấy được cảnh nào trang trọng hơn là cảnh toàn thể cộng đoàn biểu lộ đức tin và lòng đạo đức bằng lời ca tiếng hát”* (số 16).

Hiến Chế về Phụng Vụ số 114 cũng nói: *“Hãy nhiệt tâm lo lắng để trong bất cứ nghi lễ nào có hát, tất cả cộng đoàn tín hữu đều có thể tham dự một cách linh động vào những phần*

vụ dành riêng cho họ” (Cf. Quy chế tổng quát sách lễ Roma, số 63).

Một trong ba điểm cải cách lớn của Công Đồng Vaticano II là *“tính cộng đoàn của phụng vụ”*. Tất cả các nghi lễ đều mang tính cộng đoàn, vì phụng vụ là việc thờ phượng của cả một dân tộc thánh, dân tư tế. *“Trong việc cử hành thánh lễ, các tín hữu hợp thành dân thánh, dân thuộc về Thiên Chúa, dân hoàng tộc chuyên lo tế tự để tạ ơn Thiên Chúa, dâng lên Ngài lễ phẩm tinh tuyền không nhờ tay vị tư tế nhưng còn cộng đoàn cùng với ngài để học cho biết dâng chính mình nữa”* (QCTQ số 95). Đây là nền tảng để các tín hữu *“tham dự trọn vẹn, tích cực và có ý thức”* chính tính chất căn bản của phụng vụ đòi hỏi sự tham dự như thế (HCPV số 14).

3. Giáo Hội ấn định giá trị các bài thánh ca

A. Liên kết với phụng vụ

Hiền Chế về Phụng Vụ số 112 nêu rõ: *“Thánh nhạc càng liên kết chặt chẽ với hoạt động phụng vụ bao nhiêu thì càng thánh thiện bấy nhiêu”*.

Như vậy, đứng hàng đầu là những câu tung hô, đối đáp giữa chủ tế và cộng đoàn, bộ *Kyriale* rồi mới tới những bài ca kèm theo tác động phụng vụ như ca nhập lễ, dâng lễ, hiệp lễ và giải tán dân chúng (kết lễ, ra về).

“Cung điệu dành cho linh mục và các thừa tác viên để hát một mình hoặc hát chung với cộng đoàn, hát đối đáp phải chiếm phần quan trọng đặc biệt” (Huân thị *De musica in sacra liturgia*, ngày 5/3/1967 số 55).

“Trong những bài hát phân riêng lễ thì bài hát sau các bài đọc dưới hình thức đáp ca có tầm quan trọng đặc biệt. Tự bản chất bài ca này là thành phần phụng vụ Lời Chúa” (hát nguyên văn không được sửa đổi lời tiếng Việt) [*De musica in sacra liturgia* số 32].

Trong phần phúc đáp thư của Đức Cha Phaolô Nguyễn Văn Hòa, Chủ tịch Ủy Ban Thánh Nhạc Việt Nam, Bộ Phụng Tự và Bí Tích Tòa Thánh đã xác định: *“Bộ lễ Kyrie và các thánh vịnh đáp ca là những bản văn phụng vụ của Ordo misae và của việc cử hành Lời Chúa”* (không được sửa đổi bản văn phụng vụ) [J. Augustine Di Noia, O.P, TGM thư ký – Vatican ngày 3/2/2010].

Đứng sau phần *Ordo misae* và đáp ca là các đối ca nhập lễ, hiệp lễ theo sách lễ Roma dù đã được phép biến cải bản dịch nhưng vẫn phải giữ được ý chính (Hội Thánh cho phép thay thế bằng những bài thích hợp đã được chuẩn nhận).

Thứ bậc tiếp theo là những bài ca nguyện trong mọi hoàn cảnh nhưng đã được một giám mục chuẩn nhận, gọi chung là thánh ca tôn giáo bình dân.

B. Liên kết với Lời Chúa

Càng gần Lời Chúa, lời ca càng thánh thiện (có giá trị cao).

Hiến Chế Phụng Vụ nói: “*Lời thánh ca phải hợp với giáo lý Công giáo và tốt hơn cả là rút ra từ Kinh Thánh và các nguồn phụng vụ*” (HCPV số 121).

“Trong việc cử hành phụng vụ, Kinh Thánh giữ vai trò tối quan trọng. Thật vậy, người ta trích từ Kinh Thánh những bài để đọc cũng như những thánh vịnh để hát, chính nguồn cảm hứng và sức phấn khởi của Kinh Thánh cũng làm xuất phát những lời kinh nguyện và những bài phụng ca” (HCPV số 21).

Nhớ lời thánh Phaolô căn dặn:
“Hãy cùng nhau xướng đáp những bài thánh vịnh, thánh thi và thánh ca do Thần Khí linh hứng” (Ep 5,9).

Trong Thông điệp *Divino Afflante Spiritu*, Đức Thánh Cha Piô XII đã trích lời thánh Augustino:
“Con đã khóc nhiều biết bao nhiêu khi hát thánh thi và thánh vịnh của Chúa” (Tự thuật của thánh Augustino).

“Lời Chúa là thần khí và là sự sống” (Ga 6,63). Lời Chúa mới có sức thánh hóa. Lấy Lời Chúa làm lời ca thì bài thánh ca mới được gọi là “thánh ca”, đáp ứng mục đích của Thánh nhạc là “thánh hóa các tín hữu”.

Dĩ nhiên để trở thành bài thánh ca hay, có giá trị hoặc một tác phẩm nghệ thuật thánh thì còn cần một giai điệu thánh thiện kèm theo những kỹ thuật sáng tác điêu luyện. Như thế mới đáp ứng được tiêu chí Thánh nhạc về hình thức: “*Bonitas formae*”.

Cũng cần cả phong cách thể hiện thật nghiêm trang, sốt sắng qua cách đệm đàn (hay dàn nhạc) và phong cách “nhà thờ” của ca đoàn (khác với phong cách phòng trà hay vũ trường).

“*Phải liệu sao cho lời ca, âm nhạc, nhịp điệu và nhạc khí phù hợp*

với vẻ trang trọng và thánh thiện của nơi thờ phượng và việc thờ phượng” (Huân thị thứ ba nhằm áp dụng Hiến Chế Phụng Vụ).

IV. NHẬN ĐỊNH

A. Nhìn chung, thánh ca Việt Nam rất phong phú, xét về mặt số lượng các bài thánh ca, nếu tổng kết hết các bài thánh ca từ đầu thế kỷ XX tới nay, con số có thể từ 50.000 đến 100.000 bài ca. Số tác giả chắc không dưới 500 vị. Có những cá nhân tác giả đã sáng tác 1.000 bài, 2.000 bài, 3.000 bài. Xét về số lượng thì quá phần khởi, có lẽ không Giáo Hội Công giáo nào trên thế giới “*giàu thánh ca và nhạc sỹ đạo*” như Việt Nam.

Lý do là tại các nước truyền thống Công giáo lâu đời, muốn sáng

tác thánh ca, phải vào các học viện âm nhạc Công giáo, có bằng cấp rồi mới “*hành nghề sáng tác*”. Kiểm ăn bằng nghề này hơi bị khó nên chẳng mấy người theo.

Trái lại, ở Việt Nam thì rất ít nhạc sỹ Công giáo học hành bài bản, chuyên sâu về âm nhạc và nhất là thánh nhạc, nhưng lại có rất nhiều cảm hứng sáng tác nên cần xét lại cả nhạc lẫn lời để đạt các tiêu chuẩn của Hội Thánh (trách nhiệm của vị cho Imprimatur).

Ủy Ban Thánh Nhạc đã lên kế hoạch chọn lọc lại để in thành các tuyển tập cho các nơi yên tâm sử dụng (đã in được 2 tập).

Chúng ta cần khiêm tốn nhìn lại và cùng nhau ôn lại quy định của Giáo Hội, Mẹ và Thầy: “*Các tác giả hay các nhà soạn thánh nhạc phải hiểu*

biết đầy đủ về lịch sử phụng vụ, tín lý và luật chữ đỏ, lại phải hiểu biết rõ về nhạc đạo cũng như đời, kể cả lịch sử âm nhạc nữa”.

Với những người sử dụng nhạc cụ: *“Họ phải biết thích ứng ngón đàn của mình với thánh nhạc và phải biết đủ về các vấn đề phụng vụ để có thể kết hợp việc trình diễn với “lòng đạo đức sâu xa”.*

Với các ca trưởng và ca viên: *“Ngoài những phẩm chất đức tin và đời sống Kitô hữu, họ phải được huấn luyện ít nhiều về phụng vụ và thánh nhạc”* (Huấn thị về thánh nhạc và phụng vụ của Bộ Phụng Tự, Roma 26/9/1964 số 5).

Để thấy rõ tình hình thánh nhạc Việt Nam, người viết xin đính kèm thư của Đức Cha Aloisio Nguyễn Hùng Vị,

Chủ tịch Ủy Ban Thánh Nhạc Việt Nam (chủ yếu về lời ca, chưa nói tới phần âm nhạc, hòa âm, đối âm,...).

Hội Đồng Giám Mục Việt Nam
Ủy Ban Thánh Nhạc
Tòa Giám Mục Kon Tum

Kính gửi quý Đức Cha

Kính thưa quý Đức Cha các Giáo phận tại Việt Nam

Ngày 20 tháng 10 năm 2020 vừa qua, Ủy Ban Thánh Nhạc chúng con đã tổ chức Hội thảo Thánh nhạc lần thứ 46 với các nội dung sau:

1. Việc chuẩn nhận các bài thánh ca mới (IMPRIMATUR)

Ca trưởng chỉ chọn và sử dụng những bài đã được Imprimatur

2. IMPRIMATUR và lời ca trong thánh nhạc Việt Nam

Theo đề nghị của các Cha Trưởng ban Thánh nhạc các giáo phận, chúng con kính mong quý Đức Cha phổ biến hướng dẫn này đến các ca trưởng thuộc giáo phận của Đức Cha để những ai có trách nhiệm hướng dẫn ca đoàn và cộng đoàn thực hiện đúng những gì mà Hội Thánh đã quy định.

Chúng con gửi kèm theo hai tài liệu để quý Đức Cha phổ biến trong giáo phận.

Chúng con hết lòng cảm ơn quý Đức Cha và kính chúc quý Đức Cha sức khỏe và bình an của Chúa Kitô.

Kontum, ngày 22 tháng 10 năm 2020

+ Aloisô Nguyễn Hùng Vị

(đã ký và đóng dấu)

Giám mục Giáo phận Kon Tum
Chủ tịch Ủy Ban Thánh Nhạc

IMPRIMATUR VÀ LỜI CA TRONG THÁNH NHẠC VIỆT NAM

Việc xét duyệt để chuẩn nhận bài ca dùng trong phụng vụ (imprimatur) chú trọng đặc biệt đến lời ca vì lời ca giúp nâng tâm hồn cầu nguyện. Đáng tiếc là trong những năm gần đây trong các thánh đường Việt Nam đã vang lên những bài ca thiếu đi sự thánh thiện, tính nghệ thuật và tính cộng đoàn vốn là các tiêu chuẩn của bài ca trong phụng vụ. Lời ca của bài ca được chiếu lên các màn hình trong nhà thờ đã cho thấy nhiều lời lẽ vừa thiếu vẻ đẹp vừa cản trở tâm tình cầu nguyện. Các bài thánh ca non kém từ các phương tiện truyền thông đến với các ca đoàn lại nhận được sự tán thưởng của một số ca trưởng. Vì thế, cần phải nhìn lại việc tuân giữ kỷ luật thánh nhạc, và nhiệm vụ của Ban thánh nhạc giáo

phận thêm phần quan trọng hơn bao giờ hết, đồng thời cũng thêm phần vất vả.

Đức Thánh Cha Gioan Phaolô II nói: *"Tiêu chuẩn đem lại cảm hứng cho mọi tác phẩm thánh nhạc và mọi lần thể hiện tác phẩm thánh nhạc là vẻ đẹp gọi mời tâm hồn cầu nguyện"* (Diễn từ với các giáo sư và sinh viên Giáo hoàng Học viện Thánh nhạc, ngày 19/1/2001). Để thẩm định một bài ca (ở đây chỉ xin nói đến các ca khúc bình dân được sáng tác theo hình thức gồm một điệp khúc và nhiều phiên khúc) có được "vẻ đẹp gọi mời tâm hồn cầu nguyện" hay không, có thể xét đến những khía cạnh sau đây.

1. Lời ca hướng đến Thiên Chúa

Hướng đến Thiên Chúa là thưa trực tiếp với Ngài (*"Lạy Chúa, bao ngày tháng con hằng mơ ước"*), nói về Ngài (*"Ngàn đời Chúa vẫn trọn tình thương"*), ngợi

khen Ngài (*“Ta ca tụng Chúa vì uy danh Ngài cao cả”*), thờ lạy Ngài (*“con thờ lạy hết tình, Chúa ngự trong phép thánh”*), cảm tạ Ngài (*“Xin dâng lời cảm tạ hồng ân Thiên Chúa bao la”*), xin ơn Ngài (*“Lạy Cha xin hãy cho mọi người hiệp nhất nên một”*) và giúp nhau hướng đến Thiên Chúa (*“Đâu có tình yêu thương, ở đấy có Đức Chúa Trời”*). Lời ca hướng đến Thiên Chúa cũng giúp các giáo hữu đạt tới điều Thiên Chúa muốn là nên thánh và được phần rỗi.

2. Lời ca hợp với thần học và Thánh Kinh

Hiến Chế về Phụng Vụ dạy: *“Lời ca phải phù hợp với giáo lý Công giáo và tốt hơn là ưu tiên rút ra từ Thánh Kinh và từ các nguồn phụng vụ”* (SC, 121). Để có vương quốc mắc thần học là những sáng tác về ba ngôi vị Thiên Chúa, Thánh Thể và Đức Mẹ.

- Năm 2008, Tòa Thánh Vatican đã ra chỉ thị rằng Thánh Danh của Chúa, thường được gọi là Giavê (Yahweh) sẽ không được sử dụng trong các nghi thức phụng vụ Công giáo.

- Theo các nhà thần học, không dùng danh "Cha" cho Chúa Giêsu.

- Tránh lời ca hàm hồ, không phân biệt rõ CHÚA-là-Thiên-Chúa với CHÚA-là-Chúa-Giêsu.

- Tránh cách nói nhân cách hóa Thánh Thể như "Chúa cao vời ẩn thân trong tấm bánh".

- Tránh lời xưng tụng có quá nhiều cảm tính về Đức Mẹ như "Lạy Mẹ uy quyền phép tắc khôn lường" có thể gây ngộ nhận về toàn năng tính vốn chỉ có ở nơi Thiên Chúa.

3. Lời ca nói lên cộng đoàn hơn là cá nhân

Phụng vụ là việc tôn thờ của toàn thể Hội Thánh, vì thế lời ca nên dùng đại từ nhân xưng ngôi thứ nhất số nhiều (“chúng con / đoàn con”) hơn là dùng số ít (“con”). Dù ở số ít, “con” vẫn phải nói lên tâm tình của cộng đoàn Dân Chúa chứ không phải của cá nhân. Không thể đưa vào thánh ca câu hát cá nhân này: *“Xin cho con gặp Chúa, trong đời con nơi phố thị phần hoa”*. Phải tránh lời ca chỉ bao gồm một thành phần Dân Chúa, như *“trên đôi môi dịu mềm là lời nguyện cầu e ấp”* (chỉ gồm giới trẻ). Cũng tránh dùng “chúng con” (số nhiều) và “con” (số ít) trong cùng một bài ca.

4. Lời ca trang nghiêm, thành kính

Trong phụng vụ chí thánh, không thể phân bua *“tôi đi kiếm tiền mà nuôi*

vợ chứ nuôi con, ai bảo tôi rằng là tôi đây bỏ Chúa?” hay nói tay đôi kêu trách Chúa “sao Chúa cứ lặng thinh khi loài người chìm trong khổ đau?” (kiểu lời ca này thấy nhiều trong mùa Covid). Không thể dùng kiểu nói thế tục: “Chúa đã chết đi, để lại cho con cuộc tình tuyệt vời” hay “Chúa là người tình tôi yêu trăm năm, Ngài cất tiếng nâng bước cuộc đời”.

Cũng cần tránh những từ ngữ đã có trong những bài thánh ca trang nghiêm xưa nhưng nay đã mặc thêm nghĩa thế tục, như: ân ái, tình ái, yêu đương, khoái lạc, hợp hoan.

5. Lời ca đúng ngữ pháp, rõ nghĩa

Nhiều khi, do phải theo giai điệu nhạc, lời ca bị ép buộc đến mức sai ngữ pháp và tối nghĩa, ví dụ: “*bước vào đền thánh, hoa và nến chứa chan niềm vui tình yêu*” (hoa và nến bước vào đền

thánh?); hay “*kính mến Chúa, hãy tỏ lòng mến với Người/người*” (không rõ “Người” là Thiên Chúa hay “người” là con người, người ta?). “*Từ khắp muôn miền con về Phan Thiết, đến với Mẹ Tà Pao*” (từ khắp muôn miền, chúng con về...).

6. Lời ca dùng từ ngữ chính xác

Từ ngữ dùng sai có thể làm cho câu văn tối nghĩa, thậm chí phản nghĩa. “*Một đời khẩn nguyện, một lòng cơ cầu, xin ơn Chúa đỡ nâng, dìu đưa*” (đúng ra là “nguyện cầu”, còn “cơ cầu” nghĩa là đói nghèo, túng thiếu); “*với ánh sao dẫn đường, chúng con đi tìm chân lý vô thường*” (“vô thường” nghĩa là không vĩnh viễn, không trường tồn, hay thay đổi, nay còn mai mất); “*xin cho con biết sống với lòng thay đổi*” (“thay đổi” có nghĩa xấu; đúng ra là “với lòng được đổi mới” hay “với lòng được Chúa biến đổi” hay “với quả tim

mới"); “bánh con dâng trên bàn thờ, với khói hương bay dật dờ” (có vẻ u ám, tang tóc); “Chúa là đường cho con đi, là sự thật cho con theo, là sức sống cho con mạnh mẽ” (chính xác phải là “sự sống”).

7. Lời ca phải dùng từ ngữ hợp lý

“Dâng Chúa bánh rượu thơm nồng” (bánh trong thánh lễ không thể nồng; hợp lý phải là “bánh thơm rượu nồng”); “Mẹ đẹp như huê non” (huê non thì không đẹp); “Maria, vàng trắng ngày đêm soi sáng” (trắng không soi ban ngày); “cảm tạ Thiên Chúa Trời” (dư chữ “Trời”); “Thánh Giuse, một đời tinh khiết, khiêm nhường” (“khiết tịnh” bị đảo ngược không hợp lý).

8. Lời ca có vẻ đẹp văn chương

Giáo Hội vẫn nhắc nhở rằng thánh nhạc phải là nghệ thuật đích thực, vì thế

lời ca nên có được vẻ đẹp. Khó có thể chuẩn nhận những lời ca thiếu hẳn chất thơ. Đã có nhiều bài ca xin Imprimatur mà lời ca như văn xuôi, không có gieo vần hoặc gieo vần gượng ép (*“Chúa hiển trị trời xanh, hào quang Chúa long lanh”*), hình ảnh so sánh không chặt chẽ (*“Tình Chúa cao vời như biển khơi”*), hình dung từ không hợp với danh từ (*“Trong bóng tối điều hiu, Chúa dẫn con bằng ánh sáng dặt dìu”*).

Vẻ đẹp của lời ca còn nằm ở cách phân bố các ý tưởng ở các phiên khúc. Khuyết điểm có khi là các phiên khúc không nhất quán; có khi là các phiên khúc lặp lại nhau; lại có khi là các phiên khúc đi trước thì tốt đẹp, nhưng các phiên khúc đi sau thảm mệ, đuối dần.

Vẻ đẹp của lời ca cũng có ở sự đơn giản, dễ hát, dễ nhớ để giúp cộng đoàn tham gia tích cực vào phụng vụ.

9. Lời ca được âm nhạc diễn tả cách thích hợp

Trong thánh nhạc, âm nhạc có nhiệm vụ hỗ trợ lời ca. Nói cách khác, nhạc phải theo lời, chứ lời không theo nhạc. Các yếu tố của nhạc phải phù hợp với lời được hát lên; chẳng hạn, tiết tấu nhạc phải diễn tả được dấu giọng, các từ ghép và các từ láy trong tiếng Việt; cung, thể và hợp âm phải nâng đỡ và làm rõ được ý lời ca muốn tỏ bày.

Về sự hòa hợp giữa nhạc và lời, trong thánh ca Việt Nam đã có rất nhiều trường hợp nốt nhạc đặt sai dấu giọng của lời ca, thậm chí đôi khi từ ngữ bị nhạc uốn sai dấu giọng mà vang lên thành lời khiếm nhã.

PHẦN THÊM

1. Về lời ca của các bài thánh ca Tin Mừng hiện nay

Facebook hàng tuần đều có đăng những bài thánh ca dật nhạc hoặc quảng diễn bằng nhạc cho bài Tin Mừng thánh lễ Chúa Nhật sắp tới. Vì theo sát bài Tin Mừng Chúa Nhật nên lời ca đôi khi giống như của bài ca giáo lý (*“Cỏ lòng được gieo vào đồng lúa”*), đôi khi điệp khúc là câu ít có trong thánh nhạc (*“Hãy trả cho Césarê những gì của Césarê”*). Vấn đề nảy sinh cho nơi có ca đoàn hát Tin Mừng Chúa Nhật theo kiểu này là mỗi Chúa Nhật cộng đoàn đều phải nghe bài ca mới, khó hiệp thông tiếng hát nguyện cầu; ngoài ra bài ca mới này chưa hẳn đã đủ vẻ đẹp nghệ thuật thánh nhạc để giúp các tín hữu nâng tâm hồn lên.

(Người viết xin thêm: Một trong ba vấn đề canh tân của Công đồng Vatican II là “*đơn giản hóa lễ nghi phụng vụ*”... tránh những kiểu ngân nga dài dòng và những gì “*trùng lặp*” tức là lập lại một cách thừa vô ích.

Thí dụ xưng lời nguyện tín hữu, ngay từ đầu đã nêu: Chúng ta hãy cầu xin Chúa cho... rồi cuối câu lại lập lại: Chúng con cầu xin Chúa...

Trường hợp chọn Thánh ca ngày lễ theo đúng bài Tin mừng tức là “*trùng lặp*” vì Tin Mừng đã nghe đọc, rồi nghe giảng giải bây giờ lại hát lại... Công đồng muốn có gì mới mẻ, phong phú hơn...).

2. Về lời ca tiếng Việt cho bài thánh ca nước ngoài

Khi xét duyệt để chuẩn nhận lời ca tiếng Việt cho bài ca nước ngoài, điều khó khăn là trước tiên phải tìm hiểu tác

giả cùng xuất xứ của bài ca và giá trị của nó đối với cộng đồng Công giáo thế giới hiện nay. Ngoài ra, người đặt lời ca tiếng Việt phải có được sự cho phép dịch lời hay đặt lời nếu tác quyền của bài ca ấy vẫn còn hiệu lực.

3. Về lời ca của những bài ca có vẻ là thánh ca

Mấy năm gần đây, Ban Thánh Nhạc Sài Gòn nhận được những lá thư hỏi về một số bài ca có vẻ là thánh ca. Người viết thư thường là các ca trưởng muốn biết có thể sử dụng những bài ca này trong phụng vụ hay không. Thực chất, những bài ca này không thể đem vào phụng vụ, nhưng điều gây thành vấn đề là lời ca mượn mà có nói đến Thiên Chúa, nói đến Chúa Giêsu, có chất thơ lãng mạn rất lôi cuốn các bạn trẻ, tuy không thấy ghi chú Imprimatur nhưng tác giả là

linh mục và người hát cũng là linh mục. Có thể nói, đang có một thể loại bài ca Công giáo không phải là thánh ca nhưng được các trang mạng gọi là thánh ca.

Theo đà phát triển các phương tiện truyền thông và sự xuất hiện rất nhiều người viết thánh ca, có thể nói thánh nhạc Việt Nam đang ở một giai đoạn mới có những thuận lợi và cũng có những vấn đề nan giải. Hơn bao giờ hết, cần có nỗ lực cố võ tinh thần tuân thủ luật Giáo Hội và nỗ lực nâng cao hiệu quả việc thi hành nhiệm vụ imprimatur trong hoạt động thánh nhạc tại các giáo phận, ngõ hầu, luôn luôn *"lời ca nơi miệng tôi là Chúa, nguồn cứu thoát của tôi"* (Xh 15,2).

Gm. Aloisio Nguyễn Hùng Vị

B. Đáp ứng công lao soạn thảo, ban hành nhiều thông điệp, tự sắc, huấn thị để hướng dẫn những người có trách nhiệm với thánh nhạc, đặc biệt đối với các nhạc sỹ sáng tác và các ca trưởng, ở các nước Âu-Mỹ, những vấn đề này đã được dạy kỹ lưỡng trong Nhạc viện Công giáo, ai tốt nghiệp là đã đầy đủ hành trang.

Còn ở Việt Nam, những người làm công tác thánh nhạc, đặc biệt các nhạc sỹ sáng tác và các ca trưởng dường như chưa thấm nhuần tinh thần của Giáo Hội qua các huấn thị. Công phu của Giáo Hội chọn các lời từ Thánh Kinh, thánh vịnh để làm bài ca nhập lễ, hiệp lễ (dâng lễ), in ấn nhiều sách hát, đặc biệt lời ca thánh lễ hằng ngày đều được in trong sách lễ Roma. Nhưng thử hỏi xem có được mấy nhạc

sỹ mở sách lễ Roma, đọc các lời ca nhập lễ, hiệp lễ để rồi cầu nguyện, suy gẫm, đọc thêm thánh vịnh được ghi đề sáng tác, chẳng được nguyên văn thì cũng giữ được ý chính của câu thánh vịnh. Hầu như không có ai, tuyệt đại đa số chỉ sáng tác tùy hứng nên mới có những ca từ yếu kém như Đức Cha Nguyễn Hùng Vị đã nêu ra (Đức Cha Vị chỉ nêu một phần rất nhỏ). Điều trớ trêu là những lời ca ủy mị, phản cảm như thế lại được giới trẻ ưa hát, còn thông truyền cho nhau hát.

Các ca trưởng tự hỏi mình xem có tìm trong sách lễ Roma, các lời ca của thánh lễ Chúa nhật thể nào, để chọn bài cho phù hợp hay thích bài nào thì hát bài này, chỉ hát để “điền vào chỗ trống”? (Nhóm Các Giờ Kinh

Phụng Vụ đã in riêng các lời ca của sách lễ Roma để tiện dùng).

Giáo Hội, Mẹ và Thầy luôn nhắc nhở con cái *“lời ca rút ra từ Thánh Kinh, thánh vịnh mới bảo đảm tính thánh thiện và có sức thánh hóa”*. Thế mà, con cái Giáo Hội chỉ trích trình diễn những bài ca nặng tâm tình lãng mạn cá nhân: *“Cuộc tình tuyệt vời; Chúa là người tình tôi yêu trăm năm; Tôi đi kiếm tiền nuôi vợ nuôi con; Trên đôi môi mềm là lời nguyện cầu e ấp; Cuộc đời con nơi phố thị phồn hoa.... Các bài thánh ca non kém từ các phương tiện truyền thông đến với các ca đoàn lại nhận được sự tán thưởng của một số ca trưởng”* (Đức Cha Vĩ đã trưng dẫn).

Người viết nghĩ ngay tới hình ảnh bà mẹ đau khổ vì thằng con bất

hiếu: dạy bảo không nghe, cơm mẹ nấu chê không ăn, chỉ thích lêu lổng nhậu nhẹt những vú dê dỏm chế biến từ vú heo thối với lũ bạn bè thất học, hư hỏng. Tội nghiệp Mẹ Hiền Giáo Hội. Chúng ta nhận thấy nhạc sỹ sáng tác nào chịu khó đọc và nghiên cứu, suy niệm những lời ca của Giáo Hội rút ra từ Thánh Kinh và phụng vụ thì đều có những tác phẩm đưa tâm hồn ta lên tới Chúa:

- “*Bên sông Babylon*” (Tv 137) –
Lm. Tiến Dũng

- “*Con nâng hồn lên, nâng hồn lên tới Chúa*” (Tv 24) – Lm. Hoàng Kim

- “*Chúa là mục tử. Người dẫn lối chỉ đường cho con đi...*” (Tv 22) –
Lm. Nguyễn Duy Vy

- *“Chúa khoan nhân là mục tử
tôi, tôi không còn thiếu gì...”* (Tv 22)

– Lm. Vinh Hạnh

- *“Đâu có tình yêu thương, ở đây
có Đức Chúa Trời”* (Ca dâng lễ Thứ
Năm Tuần Thánh) – Lm. Vinh Hạnh

- *“Trời xanh ơi hỡi trời xanh...”*
(Tv 18) – Hùng Lân

- *“Chúa ở lại thôi Chúa Con ôi,
bóng chiều đã tắt đêm xuống rồi”* (Lc
24) – Trần Anh Linh

- *“Tôi mừng vui mỗi khi nghe
nhủ rằng...”* (Tv 121) – Lm. Kim
Long

- *“Trời cao hãy đổ sương
xuống...”* (Is 45,8) – Duy Tân

- *“Xin dâng lời cảm tạ...”* (ý Tv
94) – Hải Linh

- *“Chúa đã biết con”* (Tv 138) –
Hải Triều

- *“Bỏ Ngài con biết theo ai?”*
(Ga 6,68) – P.Kim

- *“Đẹp thay, ôi đẹp thay những
bước chân gieo mầm cứu rỗi...”* (Is
52) – Mi Trâm

- *“Xin hiệp nhất chúng con”* (Ga
17,23) – Thành Tâm

Còn rất nhiều bài thánh ca có ca từ là các thánh vịnh hay ý chính của thánh vịnh, giá trị vượt thời gian và không gian của các tác giả khác như Trần Văn Huyền, Nguyễn Duy, Dao Kim, Văn Chi, Ân Đức, Phanxicô, Phạm Đình Nhu và rất nhiều nhạc sỹ Công giáo tài ba khác, nhưng dường như các ca trưởng ít hát những bài này. Đó cũng lại là nỗi đau của Mẹ

Giáo Hội và của những ai yêu mến Mẹ: *“Cơm mẹ nấu con chẳng thèm ăn, thích đi ăn tiệm”*.

C. Đáp ứng các hình thể sáng tác

Giáo Hội đề ra nhiều hình thể thánh ca như những mẫu áo mới cho việc cử hành phụng vụ tăng vẻ đẹp:

- Antiphona (đôi ca)
- Kyriale (bộ lễ)
- Hymnus (thánh thi)
- Responsorium (xướng đáp)
- Cantica (thánh ca)
- Sequentia (ca tiếp liên)
- Responsorius brevis (xướng đáp
vắn)
- Psalmus Halleluaticus (hát
thánh vịnh có Halleluia)

- Canticum laudis (bài ca tán tụng)

- Psalmodier (hát thánh vịnh)

- Recto tono – reciting tone (hát giọng kẻ, giọng bằng)

Mỗi hình thể có phong cách, hình thức riêng, khác biệt nhau, khi đi kèm việc cử hành phụng vụ thì làm cho buổi cử hành tăng vẻ đẹp. Ví dụ bộ lễ Kyriale có quy định riêng, trước hết nó thuộc thành phần Ordo Misae, quan trọng nhất, phải giữ nguyên bản văn, không được sửa đổi, phải sáng tác nhất quán, một cung, một kiểu cho tất cả các phần: kinh Thương Xót, kinh Vinh Danh, kinh Tin Kính, kinh Thánh Thánh Thánh, kinh Chiên Thiên Chúa và lời giải tán (Ite Missa est).

Phần đông nhạc sỹ sáng tác thánh ca Việt Nam rõ ràng không trân trọng, nghiên cứu các hình thể phong phú của Giáo Hội. Anh em ta dường như chỉ biết hình thể ca khúc gồm một điệp khúc và nhiều phiên khúc, tuyệt đại đa số tác phẩm của chúng ta là ca khúc. Ngay cả bộ lễ (Kyriale) cũng giản lược thành những ca khúc, đã có một thời như thế (xin phép không trưng ra đây). May thay Ủy Ban Thánh Nhạc thuộc Hội Đồng Giám Mục đã ra lệnh cấm và phải mất một thời gian lâu mới dứt điểm được vì kiểu này phổ biến nhanh và rộng rãi quá.

Một hình thể khác ở tầm cao hơn và rất đặc biệt đó là Ca tiếp liên (Sequentia). Trước Công Đồng có dăm bảy bài (hát sau bài đọc II và trước tung hô Tin Mừng), sau Công

Đông Vaticano còn giữ lại hai bài cho lễ Phục Sinh và lễ Hiện Xuống (Lễ Đức Mẹ Sầu Bi và Lễ Cầu Hồn, Lễ Mình Máu Thánh thì Adlibitum).

Tương truyền rằng đại nhạc sỹ Mozart mê bản Ca tiếp liên lễ cầu hồn (Dies Irae Dies illa) đến nỗi ông tuyên bố: *“Nếu có thể được, tôi xin đổi tất cả các tác phẩm của tôi để lấy bài Sequentia này”*.

Bản thân người viết, khi viết tới đây đã ngừng bút, lấy bài Sequentia của lễ cầu hồn, hát lại một lần và cũng cảm động ướt nước mắt khi hát tới câu *“qui Mariam absolvisti et latronem exaudisti, mihi quoque spem dedisti”* (Ngài đã tha cho Maria Madalena và đã nghe lời kêu xin của tên trộm, xin cũng ban cho con niềm trông cậy) và câu kết *“pie Jesus Domine, dona eis*

requiem – Amen” (lạy Chúa Giêsu nhân hậu, xin ban cho các đấng linh hồn được nghỉ yên – Amen).

Lại xin nói tiếp về các đáp ứng của các nhạc sỹ sáng tác thánh ca Việt Nam đối với các hình thể phong phú của Hội Thánh là chỉ có ca khúc, ngay cả Ca tiếp liên: “*Victimae paschali laudes...*” đỉnh cao của phụng ca Giáo Hội trong lễ Phục Sinh, nhạc sỹ lão thành Hùng Lân của chúng ta cũng chỉ lấy ý làm thành một ca khúc, hát vang trời dậy đất. Bài ca tiếp liên lễ Hiện Xuống “*Veni sancte spiritus...*” nhạc sỹ Trần Anh Linh đã dịch lời và sáng tác thành bài ca rất “đạt” nhưng hình thể vẫn chỉ là Thánh thi với Coda, chưa phải hình thể *Sequentia* nhưng dường như Bình ca chấp nhận vì Ca tiếp liên *Stabat Mater* (Lễ Đức Mẹ Sầu Bi)

cũng dùng hình thể Thánh thi (Hymnus). Phải công nhận hình thể *Sequentia* đòi kỹ thuật rất cao.

Tiếp theo là hình thể Đáp Ca, Giáo Hội đã quy định rõ ràng: “*Đáp ca là thành phần phụng vụ Lời Chúa*”, phải giữ nguyên bản văn. Thế mà cả nước vẫn chế biến thành ca khúc để hát. Đáng buồn hơn nữa là ngay cả chủng viện, tu viện, nơi đào tạo các linh mục, tu sỹ cho Giáo Hội cũng chỉ hát thánh vịnh đáp ca chế biến thành ca khúc [trừ một vài đan viện khổ tu giữ nguyên văn khi hát, một vài nơi khác thì xướng thánh vịnh nguyên văn, theo vài nốt trụ hoặc xướng theo *Recto tono* (reciting tone)].

Nói về đáp ca, người viết lại thấy thương bà mẹ trong chuyện cây vú sữa: cơm mẹ nấu, con chê không ăn;

áo mẹ may, con cũng chê không mặc; đưa theo bạn bè ăn mặc theo ý mình. Người mẹ đó không ai khác hơn là Giáo Hội, Mẹ và Thầy của chúng ta.

D. Nói riêng về đáp ca

Xác định của Giáo Hội: *“Tự bản chất bài ca này (thánh vịnh đáp ca) là thành phần phụng vụ Lời Chúa”* (De Musica, số 32) [phải hát nguyên văn, không được sửa đổi].

Thư phúc đáp của Bộ Phụng Tự Tòa Thánh cũng xác định: *“Bộ lễ Kyrie và các thánh vịnh đáp ca là những bản văn phụng vụ của Ordo Missae và của việc cử hành Lời Chúa”* (Thư của Tổng Giám Mục Di Noia, Thư ký Bộ Phụng Tự).

Hướng dẫn mục vụ Thánh Nhạc của Ủy Ban Thánh Nhạc Việt Nam

tháng 4/2017: “*Những ai được giao nhiệm vụ xướng hoặc hát thánh vịnh đáp ca, cần phải biết ca hát, có khả năng phát âm và đọc cho đúng. Là người công bố Lời Chúa, người xướng thánh vịnh cần có khả năng xướng, hát (hoặc đọc thánh vịnh) một cách rõ ràng, tự tin và truyền cảm đối với bản văn, bản nhạc*” (số 38). “*Người xướng thánh vịnh hát những câu xướng của thánh vịnh đáp ca tại giảng đài*” (tài liệu đã dẫn số 39).

Lưu ý: chỉ có hai bài được hát tại giảng đài, đó là bài Exultet và thánh vịnh đáp ca.

- Cuộc trao đổi giữa Đức Cha Phaolô Nguyễn Văn Hòa, Chủ tịch Ủy Ban Thánh Nhạc Việt Nam và Bộ Phụng Tự Tòa Thánh:

TÂM QUAN TRỌNG CỦA THÁNH VỊNH ĐÁP CA

1. Tâm quan trọng của thánh vịnh đáp ca

“Thánh vịnh đáp ca là thành phần trọn vẹn của phụng vụ Lời Chúa” (kể như bài đọc 4) [Quy chế tổng quát sách lễ Roma, số 36].

“Trong các bài hát, phần riêng lễ thì bài hát sau các bài đọc, dưới hình thức đáp ca (thánh vịnh xướng đáp) có tầm quan trọng đặc biệt. Tự bản chất, bài ca này là thành phần của phụng vụ Lời Chúa, nên phải được hát lên, đang khi mọi người ngồi nghe và nên hết sức cùng hát để tham gia” (Instructio de Musica In Sacra Liturgia: Huấn thị về Âm nhạc trong phụng vụ, ngày 05/3/1967, số 32).

“Các bản văn phụng vụ do Hội Thánh soạn thảo cần phải được sử dụng một cách hết sức kính cẩn. Vì thế, không ai được tự ý hủy bỏ hay bày đặt thêm bớt, thay đổi gì” (Huấn thị thứ ba ngày 15/11/1970 nhằm áp dụng Hiến Chế Phụng Vụ - phần đầu).

Thông cáo số 3/1994 hướng dẫn sáng tác và sử dụng các bài hát trong thánh lễ (Tài liệu Thánh nhạc GP. Sài Gòn 1994, trang 137): *“Không dùng những bài hát không phải bản văn Kinh Thánh để thay thế đáp ca”.*

Hướng dẫn Mục vụ Thánh nhạc của Ủy Ban Thánh Nhạc Hội Đồng Giám Mục Việt Nam số 148: *“Bản văn thánh vịnh đáp ca bằng tiếng Việt phải trung thành tuyệt đối với bản dịch đã được chuẩn nhận”.*

2. Những câu hỏi và trả lời liên quan đến việc dệt nhạc cho bộ lễ Kyrie và thánh vịnh đáp ca

Thư của Đức Cha Chủ tịch Ủy Ban Thánh Nhạc Hội Đồng Giám Mục VN:

Phaolô Nguyễn Văn Hòa

Giám Mục Nha Trang

Phụ trách Ủy Ban Thánh Nhạc toàn quốc thuộc Hội Đồng Giám Mục Việt Nam

Kính gửi:

Đức Giám Mục Albert Malcolm Raljith

Thư ký Bộ Phụng Tự và Kỷ Luật Bí Tích

00120 Cité di Vatican

Réf. Prot217/94/L

Vấn đề: Việc soạn nhạc cho bộ lễ Kyrie và thánh vịnh đáp ca bằng tiếng Việt

Thưa ngài,

Với tư cách người phụ trách Ủy Ban Thánh Nhạc toàn quốc, tôi mong có được từ ngài những chỉ dẫn về việc soạn nhạc cho một số phần của thánh lễ, cụ thể, phần thánh vịnh đáp ca và bộ lễ Kyrie.

Thư của ngài đề ngày 08/2/1994, số 3b, đã trích dẫn các bản văn phụ tụng vụ vắn “phải được dịch một cách trung thành và người soạn nhạc sẽ soạn các âm điệu cho các bản văn này nhưng không được sửa các bản văn”.

a. Chúng tôi thấy bộ lễ Kyrie và thánh vịnh đáp ca không nằm trong danh sách các bản văn liên quan.

Vậy chúng tôi có thể từ đó rút ra kết luận là các bản văn (chính thức) của bộ lễ Kyrie và của thánh vịnh đáp ca có thể được thích nghi theo các yêu cầu của việc soạn nhạc?

- b. Chúng tôi có thể làm như vậy không chỉ đối với các điệp ca mà cả với thánh vịnh của chính các bài ca nhập lễ, hiệp lễ (như số 3c của bức thư đã nói) và dâng lễ?
- c. Vì trong tiếng Việt của chúng tôi, mỗi từ có thể có sáu dấu khác nhau, âm của mỗi dấu có một độ cao tương đối nào đó, và ý nghĩa của từ thay đổi tùy theo mỗi dấu.

Do đó, nhạc của câu thánh vịnh thứ nhất không thể thích nghi với bất cứ câu thánh vịnh nào khác. Từ đó, việc soạn nhạc cho thánh vịnh đáp ca hay cho bất cứ bài ca thánh vịnh nào khác quả là khó khăn đối với chúng tôi.

Cho tới nay, chúng tôi đã cố gắng tìm cách để có thể hát thánh vịnh bằng ngôn ngữ của chúng tôi. Nhiều giải đáp khác nhau đã được giới thiệu, nhưng

không có giải đáp nào làm thỏa mãn được cả. Điều các nhà soạn nhạc chờ đợi hơn hết đối với việc hát thánh vịnh, đó là họ được phép thích nghi bản văn theo yêu cầu của việc soạn nhạc. Và thánh vịnh đáp ca, ngoài hình thức đáp ca, liệu các nhà soạn nhạc có thể soạn dưới hình thức ca khúc không?

Tôi hy vọng rằng một khi hiểu rõ các khó khăn của ngôn ngữ chúng tôi trong lĩnh vực này, ngài sẽ đưa ra những chỉ dẫn cần thiết.

Xin ngài nhận nơi đây tấm lòng thành của tôi.

Nha Trang ngày 10/11/2008

Phaolô Nguyễn Văn Hòa,

Giám Mục Nha Trang

Phụ trách Ủy Ban Thánh Nhạc toàn quốc

Thuộc Hội Đồng Giám Mục VN

Thư trả lời của Bộ Phụng Tự và Kỷ Luật Bí Tích về bộ lễ Kyrie và thánh vịnh đáp ca

Kính gửi:

Đức Giám Mục Phaolô Nguyễn Văn Hòa,
Giám Mục Nha Trang,
Chủ tịch Ủy Ban Thánh Nhạc toàn quốc,
22 Trần Phú – Nha Trang – Việt Nam,
Prot.N.643/09/L, Vatican ngày 3/2/2010

Thưa ngài,

Bộ Phụng Tự và Kỷ Luật Bí Tích rất sẵn lòng được trả lời thư của ngài về việc soạn các âm điệu cho các bản văn phụng vụ tiếng Việt, đặc biệt, cho bộ lễ Kyrie và cho các thánh vịnh đáp ca như sau:

- a. Trong thư chúng tôi gửi ngài vào năm 1994 cũng về vấn đề này, chúng tôi*

đã không nói tới bộ lễ Kyrie và các thánh vịnh đáp ca, nhưng chúng ta có thể hiểu rằng đây cũng là những bản văn phụng vụ của Ordo Missae và của việc cử hành Lời Chúa.

Do đó, chuẩn mực được áp dụng cho các bản văn phụng vụ khác cũng có giá trị cho các bản văn thuộc hai trường hợp này, nghĩa là, “có thể soạn các âm điệu cho các bản văn này nhưng không được sửa các bản văn”.

- b. Về bản văn của các thánh vịnh đáp ca bằng tiếng Việt, ngài có trình bày những khó khăn trong việc soạn các âm điệu vì tiếng Việt có tới sáu dấu, bởi vậy việc cho các dấu của ngôn ngữ hòa hợp với các nốt nhạc quả rất khó. Bộ hiểu nổi khó khăn này, nhưng đồng thời, Bộ cũng tin tưởng rằng Ủy Ban Thánh Nhạc thuộc Hội Đồng*

Giám Mục sẽ tìm ra những giải đáp thỏa đáng để có được những âm điệu hay và xứng hợp cho các bản văn này (xin xem Huấn dụ De Liturgia Romana et Inculturatione [Về phụng vụ Roma và việc hội nhập văn hóa, 25/1/2004, số 40]).

Nếu mỗi âm điệu đều đòi hỏi phải sửa đổi đôi chút bản văn, cho dù là những lời rất đơn giản, thì tình trạng của các bản văn phụng vụ chính thức này cuối cùng sẽ ra sao? Bản văn phụng vụ chắc chắn sẽ lộn xộn. Các nhạc sỹ Công giáo Việt Nam khi được các đức giám mục yêu cầu sáng tác các âm điệu cho các bản văn phụng vụ, thì cũng được yêu cầu chấp nhận hy sinh cần thiết trong việc soạn các âm điệu theo các chuẩn mực của Giáo Hội liên quan đến vấn đề.

Tuy nhiên, chúng ta cũng có thể cứu xét các chỉ dẫn trong *Institutio Generalis Missalis Romani*, số 61, và trong các *Praenotanda* của *Ordo Lectionum Missae*, số 89.

Các số nêu trên của các văn kiện này viết: “Để công đoàn có thể đáp lại thánh vịnh một cách dễ dàng hơn, chúng ta đã tập hợp một số bản văn được chọn của các thánh vịnh và của các điệp khúc cho các mùa phụng vụ khác trong năm hay cho các bậc lễ kính thánh khác nhau. Mỗi khi cần hát thánh vịnh, chúng ta có thể sử dụng các tập hợp này thay cho bản văn tương ứng với bài đọc”. Hội Đồng Giám Mục cũng có thể áp dụng lời khuyên này và tìm ra những bản văn được chọn của các thánh vịnh và điệp khúc để hát thay cho các bản văn được đề nghị trong Sách Bài Đọc

(xem Ordo Lectionum Missae, các số 173-174).

- c. Về phần các bài ca nhập lễ, dâng lễ và hiệp lễ, chúng ta sẽ theo các chỉ dẫn trong *Institutio Generalis Missalis Romani*, các số 48, 74 và 87 (không buộc phải hát nguyên văn, có thể lấy ý, cảm hứng từ những bài đã cho sẵn và cũng có thể hát thể bằng một bài thích hợp khác).

Các chỉ dẫn này cho biết, ngoài một số chuyện khác, rằng chúng ta có thể hát một bài ca thích ứng với phần lễ, với ngày lễ hay với mùa phụng vụ mà bản văn đã được Hội Đồng Giám Mục phê chuẩn. Do đó, Hội Đồng Giám Mục có thể phê chuẩn các bản văn của các bài ca được hát khi nhập lễ, dâng lễ và hiệp lễ, nếu trước đó chưa phê chuẩn.

Tôi xin nhân dịp này bày tỏ với ngài lòng quý mến và sự tận tình của tôi trong Đức Kitô, Chúa chúng ta.

+ J. Augustine Di Noia, OP
Tổng Giám Mục thư ký

1. Thực hành đối với Việt Nam

Thực hành: vì tầm vóc thánh vịnh đáp ca quan trọng như vậy nên khi chuẩn bị các bài hát, việc đầu tiên ca trưởng phải lo bài đáp ca “*xương thật tốt, đáp thật tốt*”. Điều này các ca trưởng thường không mấy lưu tâm.

- a. Là Lời Chúa nên phải hát hay đọc nguyên văn, không được thay đổi (theo Thánh Bộ Phụng Tự).

Chưa có bài hát thì đọc nguyên văn chứ không kiếm bài khác thay thế,

trừ trường hợp Hội Thánh đã dự trừ một số thánh vịnh theo mùa phụng vụ là có thể dùng thay thế các thánh vịnh đáp ca ghi trong Sách Bài Đọc. Thí dụ: thánh vịnh 24 “*con nâng hồn lên tới Chúa*” dùng cho mùa Vọng (xem chi tiết ở phần thực hành).

Cái khó của chúng ta là: Hình thể đáp ca không thể làm thành ca khúc như nhiều nhạc sỹ quen làm. Hình thể này đặc biệt là hình thể xướng tụng thánh vịnh (ít ai biết, ít ai dùng nên chưa thể quen.

Khó khăn do ngôn ngữ tiếng Việt với sáu thanh không thể ráp hai câu thánh vịnh vào một khúc nhạc cố định.

Đức Cha Phaolô Nguyễn Văn Hòa, khi còn làm Chủ tịch Ủy Ban Thánh Nhạc toàn quốc đã có văn thư

đệ đạt ý nguyện với Tòa Thánh như sau:

- b. Không thể lấy ý thánh vịnh, viết thành ca khúc để hát thể đáp ca như đại đa số các nhà thờ hiện nay, kể cả các chủng viện và tu viện, trừ các đan viện Xitô (đáng tiếc cho những nơi đào tạo).
- c. Với tiếng Việt không thể hát thánh vịnh như các mẫu của bình ca.
- d. Không thể để nguyên lời thánh vịnh rồi uốn nhạc theo lời từng câu rời rạc, không cần nghệ thuật theo kiểu nói của nhạc sĩ lão thành Hùng Lô là “*quăng nhạc vào lời*”.
- e. Giải pháp ổn nhất cho tiếng Việt là dựa vào các cung ngắm, cung kính, cung sách (ba mẫu để nghị) để

xướng tụng hay ngâm tụng thánh vịnh.

Giải pháp này có ba lợi điểm:

- a. Xướng được nguyên văn tất cả thánh vịnh và thánh ca.
- b. Đem phụng vụ trở về nguồn văn hóa dân tộc (xưa các vị thừa sai đã nghiên cứu các nghi lễ cúng tế của các tôn giáo bạn rồi sáng tác các cung kinh, sách, ngắm nguyện để hội nhập văn hóa).
- c. Thông cáo số 58/88 Đức Tổng Giám Mục Phaolô Nguyễn Văn Bình ký ngày 29/9/1988 viết như sau về việc hát đáp ca: *“Tốt nhất là có một câu đáp chung vẫn*

gọn cho cộng đoàn cùng hát, ca xướng viên thì ngâm thật rõ bản văn thánh vịnh để cộng đoàn suy niệm. Điều này có một lợi điểm nữa là thêm yếu tố “thơ” vào trong thánh lễ (cùng với nhạc) vì hình thức của thánh vịnh là thi ca”.

Thực hiện câu đáp (của cộng đoàn) như thế nào? Nói cách khác, câu đáp có phải giữ nguyên văn như sách bài đọc hướng dẫn không?

- Thông cáo 08/88 Đức Tổng Giám Mục Phaolô Nguyễn Văn Bình nói: *“Tốt nhất có một câu hát chung vẫn gọn cho cộng đoàn cùng hát”.*

Ta lưu ý chữ *“vẫn gọn”* nghĩa là nhạc sĩ sáng tác có thể rút gọn câu đáp (nhiều câu đáp dài và trúc trắc).

- Thông cáo số 3/1994 của Ban Thánh Nhạc toàn quốc (Tài liệu Thánh nhạc trang 137): *“Về câu đáp hay điệp ca của thánh vịnh đáp ca. Khi dặt nhạc, các nhạc sĩ được thay đổi ngôn từ để tạo nét nhạc hoàn mỹ. Cố gắng viết câu đáp đơn sơ, để hát vì đây là câu đáp của cộng đoàn.”*

“Đáp ca đòi hỏi suy niệm và đối đáp nên cần xướng đáp ca cách đơn sơ, giản dị, không nên hát quá nhiều bè câu kỳ và phốt khí tung bừng náo nhiệt.”

- Bài thuyết trình của Đức Cha Hòa, nguyên Chủ tịch Ban Thánh Nhạc toàn quốc tại Tòa Tổng Giám Mục Sài Gòn cho Ban Thánh Nhạc 1991:

- Về điệp ca (thánh vịnh đáp ca):

* Nội dung: Nêu lên ý chính của thánh vịnh hoặc của ngày lễ, thường lấy một câu ngắn ở đầu thánh vịnh hoặc một câu tiêu biểu trong thánh vịnh, có thể lấy trọn câu hoặc bớt xén cho câu vẫn gọn hơn.

Có khi điệp khúc là một câu Phúc Âm của ngày lễ hôm đó, hoặc là lời tung hô Alleluia. Chữ này không nhằm nêu ý chính của thánh vịnh nhưng có ý nói lên bầu khí vui mừng của mùa phụng vụ, nhất là mùa Phục Sinh. Ngày xưa có nơi ngâm Alleluia mười lăm phút.

* Hình thức: vẫn gọn, sao cho dân chúng dễ nhớ.

Nên viết nhạc hơn kém một bát độ để vừa khả năng, cỡ tiếng của đại chúng.

Nên chuyên hành liên bậc, nhịp điệu bình dân. Cuối điệp khúc phải ăn khớp với đầu câu thánh vịnh, và cuối câu thánh vịnh phải dễ trở về đầu điệp khúc.

Ghi chú: có thể hiểu trong thực hành như sau:

- Thánh vịnh phải giữ nguyên văn, người phụ trách xướng tụng thế nào mà “*vừa như hát, vừa như đọc... cộng đoàn ngồi nghe, suy niệm và đáp lại bằng điệp ca*” (Tài liệu Thánh nhạc trang 112).

- Còn câu đáp hay điệp ca thì có thể:

* Lấy nguyên văn câu đáp đã ấn định.

* Hoặc lấy một câu ngắn ở đầu thánh vịnh,

* Hoặc một câu tiêu biểu trong thánh vịnh

* Có thể sắp xếp lại, xén bớt cho gọn hơn,

* Hoặc có thể lấy một câu Phúc Âm ngày lễ đó.

* Hoặc dùng lời tung hô Alleluia (trừ mùa Chay) lặp lại hai, ba lần để làm câu đáp, nghĩa là không bó buộc dùng nguyên văn câu đã chỉ định trong đáp ca ngày lễ hôm đó để làm điệp ca cho cộng đoàn.

- Để tạo điều kiện cho việc hát đáp ca, Giáo Hội đã dự trù một số câu đáp và thánh vịnh chung cho cả một mùa để thay thế cho đáp ca được chỉ định cho ngày lễ. (QCTQ SỐ 61)

- Chọn thánh vịnh đáp ca:

“Thánh vịnh thường lấy ở sách bài đọc, bởi vì thánh vịnh đều liên quan mật thiết với bài đọc; bởi đây việc chọn lựa thánh vịnh tùy thuộc vào các bài đọc. Nhưng để dân chúng có thể hát thánh vịnh đáp ca một cách dễ dàng hơn, thì mỗi khi hát có thể chọn câu đáp ca và thánh vịnh chung cho từng mùa trong năm, hoặc chung cho từng đẳng các thánh để dùng thay thế cho những bài đi theo các bài đọc liên hệ” (Quy chế tổng quát sách lễ Roma, 1969).

Cụ thể, sách *Lectionarium I* (1970) trang 861 có in sẵn mười câu đáp ca và một số thánh vịnh dùng cho cả năm, thật là tiện lợi cho những người soạn nhạc và các xứ đạo. Các câu đáp và các thánh vịnh đó như sau:

* Câu đáp:

- Mùa Vọng: Xin Chúa đến cứu chuộc chúng con.
- Mùa Giáng Sinh: Lạy Chúa, hôm nay chúng con đã nhìn thấy vinh quang Chúa.
- Mùa Chay: Lạy Chúa, xin nhớ lại ân tình và tin nghĩa của Chúa.
- Mùa Phục Sinh: Alleluia (2 hay 3 lần).
- Quanh năm:
 - ✓ Khi hát với thánh vịnh ca tụng: *“Hãy tạ ơn Chúa vì Chúa nhân từ”* hay *“Lạy Chúa, chúng con tạ ơn Ngài, công trình Ngài xiết bao kỳ diệu”* hoặc *“Hát lên mừng Chúa một bài ca mới”*.

- ✓ Khi hát thánh vịnh cầu xin: *"Chúa gần gũi với những ai kêu cầu Chúa"* hay *"Lạy Chúa, xin nhận lời và cứu độ con"* hoặc *"Chúa là Đấng từ bi nhân hậu"*
- Thánh vịnh: mỗi lần chỉ chọn một thánh vịnh và mỗi thánh vịnh chỉ chọn một số câu.
 - ✓ Mùa Vọng: Thánh vịnh 24, 84.
 - ✓ Mùa Giáng Sinh: Thánh vịnh 97.
 - ✓ Hiền Linh: Thánh vịnh 71.
 - ✓ Mùa Chay: Thánh vịnh 50, 90, 129.

- ✓ Tuần Thánh: Thánh vịnh 21.
- ✓ Thứ Năm Tuần Thánh: Thánh vịnh 135.
- ✓ Mùa Phục Sinh: Thánh vịnh 65, 117.
- ✓ Lên Trời: Thánh vịnh 46.
- ✓ Hiện Xuống: Thánh vịnh 103.
- ✓ Quanh năm: Thánh vịnh 18, 26, 33, 62, 94, 99, 102, 144.

(Quy chế tổng quát sách lễ Roma số 61; Ordo Lectionum Missae số 89)

- Khai Thông:

1. Phải hát nguyên văn thánh vịnh, không được phép chỉnh sửa quá

thật là một “*ngõ bĩ*” đối với các nhạc sĩ sáng tác thánh ca. Tuyệt đại đa số các cộng đoàn phụng vụ, kể cả các chủng viện và tu viện vẫn “*xé rào*” bằng cách lấy ý thánh vịnh viết thành ca khúc để hát thay đáp ca (đáng buồn cho những nơi đào tạo giáo sĩ, tu sĩ trừ một vài cộng đoàn khổ tu).

2. Có “*ngõ bĩ*” thì Chúa cũng cho chúng ta một “*lối thông*” đó là kiểu vừa hát vừa ngâm tụng theo các cung kinh, cung sách, cung ngắm mà cha ông chúng ta, những nhà truyền giáo đầu thế kỷ 17 đã nghiên cứu các cung cúng tế của dân tộc để đáp ứng cho Công giáo trải qua mấy trăm năm như là một cuộc hội nhập ngọt ngào. Giáo dân ngắm lễ, nghe những bài văn, bài than, nghe đọc Evan ngày lễ cả, nghe đọc sách cho kẻ liệt rồi ngắm đứng,

ngắm rằng, ngắm kẻo, tháng Năm thì dâng hoa, tháng Mười thì ngắm “*vườn Rosa bao quanh trái đất...*” Chỉ mấy chục năm gần đây, tân nhạc phát huy mạnh, những cung ngắm nguyện bị quên lãng đến nỗi cung dâng hoa truyền thống “*hoa đở í í hồng hồng nhiệm thay, hoa đở í í hồng hồng...*” Không còn được nghe các sơ tập dâng hoa cho trẻ, toàn hát những bài về Đức Mẹ rồi xếp hình này nọ như một điệu múa trên cung thánh (đáng tiếc).

Việc hát đáp ca nếu tận dụng những cung ngắm, cung kính, cung sách truyền thống thì sẽ giải quyết vấn đề thật dễ dàng và thuận lợi:

- a. Giữ được ý của Mẹ Giáo Hội là hát nguyện văn thánh vịnh như phụng vụ đòi hỏi.

- b. Giữ gìn và phát huy truyền thống văn hóa Kitô giáo cha ông để lại.
- c. Thêm một nét đẹp cho phụng vụ đó là thi ca bên cạnh âm nhạc. Theo người viết, đó là lối thoát rất thuận lợi cho chúng ta.

2. Đề nghị thực hành việc hát đáp ca

1. Xướng viên đứng trên giảng đài, hát mẫu câu đáp - động viên cộng đoàn lặp lại.
2. Xướng viên xướng thánh vịnh – cuối câu chậm lại để cộng đoàn đáp.

Ghi chú: Âm thể của các câu đáp quyết định cho việc chọn mẫu xướng thánh vịnh. Âm thể Đô trưởng hoặc La thứ tương ứng với mẫu 1.

Âm thể Fa trưởng hoặc Rê thứ tương ứng với mẫu 2.

(Mẫu này xướng giọng cao nên cần phải bắt đàn hạ xuống một cung hay một cung rưỡi).

Âm thể Fa trưởng hoặc Rê thứ cũng tương ứng với mẫu 3.

Để phong phú hóa các âm thể câu đáp, có thể thêm bớt các dấu hóa để chuyển thể. Thí dụ: thay vì Đô trưởng có thể chuyển sang Si giáng trưởng (2b) hoặc Rê trưởng (2#). Thay vì Rê thứ có thể viết Mi thứ (1#),...

Ba mẫu đề nghị:

THÁNH VỊNH 22

Mẫu 1 : Cung ngắm kẻo miền Nam

Ngắm năm sự Thương Khó Đức Chúa Giê - su.

Chậm

Đáp : Chúa chăn nuôi tôi, tôi chẳng thiếu thốn chi.

Xướng 1A áp dụng cung ngắm đứng miền Nam

3 nốt trụ 1.X.A Chúa chăn nuôi tôi, tôi chẳng thiếu thốn chi.

Trên đồng cỏ xanh rì, Ngài cho tôi nằm nghỉ.

Tối dòng nước yên lành Ngài hướng dẫn tôi.

Tâm hồn tôi Ngài lo bồi dưỡng. Đáp ...

1XB Cung kinh miên Bắc

Con cảm ơn Đức Chúa Trời là Chúa lòng lành.

3 nốt trụ Ngài dẫn tôi trên đường ngay nẻo chính

vì uy danh Ngài, dù bước đi trong thung lũng

tối tử thần con không lo mắc nạn, vì Chúa

ở cùng con, chính cơn trượng Chúa khiến con an lòng.

- X3 giống 1A.

- X4 giống 1B... tiếp tục hết đáp ca.

THÁNH VINH 26

Mẫu 2 (theo cung kinh mùa Mừng miền Bắc)

Câu đáp : Chúa là nguồn ánh sáng, là ơn cứu độ của tôi.

3 nốt trụ – Xướng 1A : Chúa là nguồn ánh sáng và ơn cứu độ

của tôi, tôi còn sợ người nào. Chúa là thành lũy bảo vệ

đời tôi, tôi khiếp gì ai nữa. Đáp : Chúa là nguồn...

3 nốt trụ – Xướng 1B : Tôi xin Chúa một điều, điều tôi luôn tìm kiếm

là được ở trong nhà Chúa, mọi ngày suốt cả đời tôi để chiêm

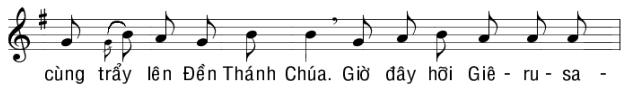
ngưỡng Chúa khả ái và ngắm trông thánh điện Ngài. Đáp...

– Xướng 2A (như 1A) : Xin đừng phó mặc con cho kẻ thù hung hãn, vì lũ chúng gian đứng dậy tố con, giương bộ mặt hầm hằm sát khí // Đáp //

– Xướng 2B (như 2A) : Tôi vững vàng tin tưởng sẽ được thấy ân lộc Chúa ban, trong cõi đất dành cho kẻ sống. Hãy trông cậy vào Chúa, mạnh bạo lên, can đảm lên nào, hãy cậy trông vào Chúa // Đáp //

Thánh vịnh 121

Mẫu 3 : Cung ngắm Phát Diệm - Thanh Hoá - Hà Nội

X. 2. Các chi tộc, chi tộc của Chúa, đều tiến về đây theo luật Ít-ra-en, để xưng tụng danh Chúa, vì nơi đây ngai toà xét xử, ngai toà của nhà Đa-vít (ư ư ừ).

Lưu ý: Các câu khác cũng vậy – Cần xướng chậm và nhỏ chữ thật rõ, sẽ có một làn điệu xướng tụng thánh vịnh mượt mà sốt sắng.

PHẦN KẾT

Niềm an ủi

Thánh ca Việt Nam nếu chịu khó sàng lọc các hạt sạn, những bài ca “*non kém*” như Đức Cha Vị đã nêu lên thì nhìn chung đại đa số rất tốt, ngoài những bài ca mà ca từ dựa trên Thánh Kinh, thánh vịnh theo hướng nhạc sĩ linh mục Giuse Vinh Hạnh, linh mục Hoàng Kim, linh mục Tiến Dũng khởi xướng, tiếp theo là linh mục Kim Long, Nguyễn Duy, nhóm phụng ca và rất nhiều nhạc sĩ bước theo sau, còn những ca khúc mang tâm tình cầu nguyện như: “*Cầu xin Chúa Thánh Thần, Dâng Mẹ, Cầu Xin Thánh Gia*”... để giúp cộng đoàn cầu nguyện từ xưa tới nay... cũng đã có những tác giả nghiên cứu và sáng tác theo các hình thể mà Mẹ Giáo Hội ưa

dùng như những chiếc áo mới Mẹ may, nay con bắt đầu mặc:

- Bài “*Chúa Ở Cùng Tôi*” của Nguyễn Khắc Xuyên và Võ Đức Hạnh, nhạc đoàn Lê Bảo Tịnh, viết theo hình thể Thánh thi. Nếu hòa âm bốn bè có thể thành tác phẩm choral rất tốt sáng.

- Bài “*Kìa Ai*” của linh mục Vinh Hạnh cũng viết theo hình thể Thánh thi.

- Bài “*Vinh Quang Của Ta*” của linh mục Hoàng Kim viết theo hình thể xướng đáp (responsorium brevis).

- Bài “*Lạy Các Thánh Của Chúa*” của linh mục Tiến Dũng viết theo hình thể xướng đáp.

- Bài “*Cầu Cho Đức Giáo Hoàng*” và “*Bài Ca Tiến Biệt*” của

Nguyễn Hữu cũng viết theo hình thể xướng đáp.

Nhạc sỹ Tiến Linh và Ngọc Kôn đã có những sáng tác theo hình thể đối ca (Antiphona) và cũng chủ trương hát đáp ca và các bài ca theo sát phụng vụ cũng như nhóm Phụng Ca Trần Anh Linh và Trần Văn Huyền đứng đầu từ năm 1980 đã nghiên cứu các lời ca của Mẹ Giáo Hội cho các thánh lễ và đã sáng tác, xin Imprimatur phổ biến từ đó tới nay. Đó là những “*tấm áo mới*” mà Mẹ Giáo Hội may, nay con đã biết mặc nhưng vì thiếu phương tiện truyền thông hỗ trợ nên chưa được phổ cập nơi các ca đoàn.

Hình thể “*Ca tiếp liên*” thì cho tới nay chưa có bài nào trừ bài Ca tiếp liên đại lễ Phục Sinh, cung La-tinh, dịch và ghép lời Việt của Nguyễn

Hữu. Hình thể này còn xa lạ đối với các ca đoàn Việt Nam vì ngay cả bài Ca tiếp liên của đại lễ Phục Sinh nhạc sĩ lão thành Phêrô Hùng Lân cũng chỉ dựa vào ý để sáng tác thành một ca khúc đó là bài “*Bà Maria ơi!*” quả thật phải công nhận hình thể Ca tiếp liên rất khó viết vì đòi kỹ thuật cao.

Nhờ phương tiện truyền thông phát triển, rất nhiều album thánh ca ra đời, băng đĩa phổ biến tràn lan trong nước và hải ngoại. Ngồi trên xe khách của một người Công giáo, hành khách sẽ được nghe các đĩa thánh ca trên suốt cả hành trình.

Tình cờ mở YouTube thời sự 08g30 sáng ngày 3/7/2021 người viết đếm được 56 album thánh ca đủ loại được giới thiệu xen lẫn với tin tức, thời sự, hẹn hò....

Về ca nhạc đời chỉ có hai album nhạc trữ tình miền Nam và một album Tiktok tổng hợp nhạc Chill.

Dù sao những điểm tích cực nêu trên cũng là những đốm sáng ở cuối đường hầm, hy vọng thể hệ nhạc sĩ sáng tác thánh ca tiếp theo sẽ lưu tâm nghiên cứu để đáp ứng cho khỏi phụ lòng Giáo Hội, Mẹ và Thầy: “*Cơm mẹ nấu con thích ăn, áo mẹ may con thích mặc*”.

Tân Sa Châu mùa Thu năm 2021
Lm. Giuse Nguyễn Hữu Triết

NB: Sẽ có tập gồm các điệp ca (câu đáp) cho tất cả các đáp ca trong các Thánh lễ.

